

21 Μαρτίου 2020

π. Δημητρίου Στανιλοάε: Ο Σταυρός και η χαρά στη ζωή των μοναχών (μέρος 1ο)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Εγώ πάντοτε είχα μεγάλο σεβασμό και αγάπη προς τους μοναχούς. Αισθάνομαι πάντοτε πολύ καλά όταν βρίσκομαι μεταξύ τους. Στην αρχή μάλιστα της ζωής μου δυσκολεύθηκα ποιό δρόμο να ακολουθήσω. Κατέληξα και απεφάσισα να ζήσω το δρόμο που βρίσκεται πολύ κοντά στους μοναχούς. Μπορώ να πω ότι αισθάνθηκα τη χαρά και τον πόνο τους. Επεδίωξα πάντοτε να ακούσω και να νοιώσω τους μοναχούς και προσπάθησα να εκφράσω τα ιδανικά του μοναχισμού, που είναι συγχρόνως και η κορυφή της πνευματικότητας.

Καθώς λέγει ο μεγάλος στοχαστής Ευδοκίμωφ, κάθε χριστιανός είναι, κατά κάποιον τρόπο, ως προς τις αναζητήσεις του, μοναχός. Δεν υπάρχουν δυο πνευματικότητες στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Η πνευματικότης είναι μία, αλλά πραγματοποιείται σε διαφορετικά επίπεδα.

Θα προσπαθήσω να σας μιλήσω λίγο για το περιεχόμενο της μοναχικής ζωής.

1. Ένας φιλόσοφος κάποιας χώρας έγραψε στο γιο του που έγινε μοναχός: «Γιατί, παιδί μου, μίσησες τον κόσμο με τη γλυκύτητά του κι' διάλεξες μια ζωή θλίψεως;»

Ο φιλόσοφος είχε δίκιο· αλλά μόνον ως προς την επιφάνεια. Άφησε τον εαυτό του να ξεγελασθεί από την επιφανειακή και παροδική μόνο χαρά και γλυκύτητα που προσφέρει ο κόσμος. Δεν διέκρινε ότι μετά από αυτή τη φαινομενική γλυκύτητα

και χαρά έρχεται η δουλεία, η θλίψη, το κενό και η έλλειψη νοήματος. Δεν του ήταν γνωστό ότι οφείλομε να σταυρώσουμε αυτές τις επιφανειακές και παροδικές χαρές και γλυκύτητες για να βρούμε μια πιο βαθιά χαρά. Τη χαρά της συναντήσεως και της διαρκούς συνυπάρξεως μετά του Χριστού, του Θεού μας. Αύτη η συνάντηση δίνει στον κόσμο μια βαθύτερη ομορφιά, μια αληθινή αίσθηση, που προξενεί στο μοναχό μιαν αγνή και δυνατή χαρά.

Η χαρά αυτής της συναντήσεως και της κοινωνίας μετά του Θεού έχει για το μοναχό, και ακριβέστερα για τη μοναχή, τον χαρακτήρα της χαράς μιας νύμφης. Αλλά είναι πολύ πιο βαθιά και πολύ πιο αγνή από εκείνη της κοσμικής νύμφης. Και για μια ευτυχισμένη νύμφη το παν λάμπει από ομορφιά.

2. Γι' αυτό ο μοναχός δεν μισεί τον κόσμο, αλλά τον βλέπει μέσα σε μια προοπτική μεταμορφωμένης ομορφιάς μέσα στην αιωνιότητα. Και δι' αυτής δίδει στον κόσμο μια αξία άφθαρτη και απείρως βαθιά και έτσι τον αποκαλύπτει στους άλλους ανθρώπους.

Ο κόσμος είναι θλιβερός και ακάθαρτος για τον άνθρωπο, που δεν γνωρίζει παρά τη γήινη μορφή της ζωής. Οι άνθρωποι είναι θλιμμένοι, κυρίως σήμερα, έστω κι' αν ζητούν να διασκεδάσουν τον περισσότερο καιρό σ' ένα επίπεδο χαμηλό. Είναι σαν τους ανθρώπους που γελούν για επιφανειακά και ασήμαντα πράγματα, κι' έπειτα διερωτώνται· γιατί γελάσαμε; Γιατί πέσαμε τόσο χαμηλά γελώντας για το τίποτε; Γελάσαμε σαν τους τρελούς χωρίς αίτια ή για να λησμονήσουμε τα αγκάθια των φροντίδων που υπάρχουν, για να λησμονήσουμε την πραγματικότητα.

Έχομε μια χαρά της ζωής και του κόσμου, όταν με όλες τις πράξεις μας αποκαλύπτομε και βεβαιώνομε την αιώνια αξία αυτής της ζωής και αυτού του κόσμου. Όταν γνωρίζω, ότι, εργαζόμενος για να κάνω το καλό, απαρνούμενος δι' ενός σταυρού τις εγωιστικές και παροδικές ευχαριστήσεις μου, θα συναντήσω το καλό αυτό στην αιωνιότητα, είμαι χαρούμενος. Και ο μοναχός βεβαιώνει ότι πρέπει να κάνει μέσα στον κόσμο το καλό για την αιώνια αξία που έχει και δι' αυτού δίδει τη ζωή μέσα στον κόσμο και στον κόσμο την αιωνία αξία με το πέρασμα του από το ένα στο άλλο. Και δίνει με αυτόν τον τρόπο και με το παράδειγμά του στους άλλους ανθρώπους τον ερεθισμό να περάσουν το κενό, την έλλειψη νοήματος ενός επιφανειακού κόσμου, βοηθώντας τους να δώσουν στον κόσμο αυτό μια αληθινή αξία.

Αλλά γι' αυτά πρέπει να σταυρώσωμε τον κόσμο και τον εαυτό μας. Μόνον έτσι τον ανυψώνομε προκαταβολικά στην αιωνιότητα από την κατάσταση στην οποία τώρα βρίσκεται. «Εκείνος που θέλει να κερδίσει τη ψυχή του πρέπει να τη θυσιάσει για μένα και το Ευαγγέλιο μου» είπε ο Κύριός μας. Ο μοναχός είναι ο άνθρωπος

που πραγματοποιεί τούτο. Είναι ο άνθρωπος, που, άπαξ και βρήκε ένα θησαυρό κρυμμένο σε κάποιο χωράφι, πωλεί όλα τα αγαθά του, για να αγοράσει το χωράφι με το θησαυρό. Αυτός ο θησαυρός ο ανεκτίμητα πολύτιμος, είναι ο Θεός και το χωράφι είναι η μοναχική ζωή, που επιφανειακά δεν δίδει την εντύπωση ότι έχει μια μεγάλη αξία, αλλά ή οποία κρύβει τον αιώνιο θησαυρό.

Ιδού ο σταυρός και ιδού η χαρά που έρχεται μετά από αυτόν. Καλλίτερα, μπορεί να πει κανείς ότι η χαρά είναι κρυμμένη μέσα στο σταυρό. Στην επιφάνεια είναι ένας σταυρός και στο βάθος μια μεγάλη χαρά.

3. Ο άγιος Ιωάννης της Κλίμακος χαρακτηρίζει τη ζωή των μοναχών, που είναι ταπεινή και χωρίς καμιά εξωτερική αίγλη, ταυτόχρονα σκυθρωπή και λάμπουσα. Σκυθρωπή στην επιφάνεια, λάμπουσα στο βάθος. Σκυθρωπή στο να μη χαιρέται, να μην απολαμβάνει τις παροδικές και επιφανειακές χαρές. Λάμπουσα γιατί γι' αυτό ακριβώς έχει και τότε τη χαρά, όταν δεν πέφτει χαμηλά, αλλά ζει στα ύψη, κοντά στο Θεό. Είναι κάτι σπουδαίο αυτή η χαρά μέσα στην απάρνηση των επιφανειακών χαρών, γιατί πολύ δύσκολα αρνούμεθα αυτές τις ευχαριστήσεις. Αυτή η απάρνηση συνοδεύεται πάντοτε από μια χαρά πολύ πιο μεγάλη.

Ένας μοναχός της Ρουμανίας έδωσε αμέσως ένα ωραίο ένδυμα που του χάρισαν, σ' ένα φτωχό που συνάντησε μετά από λίγο. Τον ρώτησαν: Πού είναι, αδελφέ, το ένδυμα που σου έδωσαν; Ω! είναι πλέον στον παράδεισο και με περιμένει, απάντησε. Ιδού ο εξωτερικός σταυρός και η εσωτερική χαρά.

Από αυτό το παράδειγμα βλέπουμε ότι ο μοναχός δεν μισεί τους ανθρώπους. Τους αγαπά εν Θεώ. Και γι' αυτό τους δίνει μεγαλύτερη αξία. Έτσι οι μοναχοί βλέπουν τα πράγματα εν Θεώ και αποκαλύπτουν τις βαθύτερες αιτίες της υπάρξεώς τους.

Ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος είπε: Στο πρόσωπο του κάθε ανθρώπου πρέπει να βλέπουμε τον ίδιο τον Χριστό. Κάνοντας αυτό ταπεινώνομαι ενώπιον του. Έτσι δεν θα ταπεινώσω τον άλλον. Δεν θα ζητήσω τη χαμηλή και κατώτερη ευχαρίστηση που τον ταπεινώνει. Δεν θα φερθώ με εγωισμό και υπερηφάνεια ενώπιον του και δεν θα τον κάνω αντικείμενο ικανοποίησής των διεστραμμένων και εγωιστικών μου προθέσεων και επιθυμιών. Μ' αυτόν τον τρόπο θα κερδίσω και εκείνον για τον Χριστό.

Με τον τρόπον αυτόν οι μοναχοί επιστρέφουν στο Θεό όλα τα πράγματα και τα πρόσωπα εξωραϊσμένα. Όλες οι δυνάμεις του μονάχου έχουν μεταστραφεί από την κατεύθυνση του εγωιστικού συμφέροντος προς την κατεύθυνση της εργασίας για την κοινότητα και κατά συνεπεία για τον Θεό, ή μάλλον για το όνομα του Θεού.

4. Εμείς οι χριστιανοί θεωρούμε τον κόσμο σαν ένα μεγάλο δώρο του Θεού. Αλλά

το δώρο προσφέρεται από κάποιον για να κερδίσει την αγάπη, για να πραγματοποιήσει ένα διάλογο αγάπης μεταξύ αυτού και εκείνου στον οποίον το προσφέρει. Όταν όμως εκείνος προσκολλάται εξ ολοκλήρου στο δώρο και ξεχνά τον δωρητή, τότε δεν ανταποκρίνεται στην αγάπη του και ο διάλογος της αγάπης μεταξύ τους δεν πραγματοποιείται. Οφείλομε να λησμονήσουμε και να υπερπηδήσουμε με κάθε τρόπο το δώρο για να δούμε τον Θεό, τον Δωρητή. Οφείλομε να μεταχειριζόμαστε τα δώρα σαν να μην υπήρχαν, για να συναντήσουμε τον Δωρητή. Ο Σταυρός είναι τοποθετημένος στο δώρο για να βλέπομε τον Δωρητή. Ο σταυρός κάνει τον κόσμο και μας τους ίδιους διαφανείς για να βλέπομε τον Θεό.

Διά του σταυρού οι μοναχοί έρχονται σε άμεση επικοινωνία με τον Θεό όπως οι άγγελοι. Είναι η πιο μεγάλη χαρά να επικοινωνείς μετά του Θεού ως προσώπου, παρά με όλα τα πράγματα. Χαίρω για το δώρο που μου προσφέρει ένας φίλος. Αλλά όταν έλθει ο φίλος, λησμονώ το δώρο. Ο Θεός είναι απείρως περισσότερο ανεκτίμητος από τα δώρα. Μέσα στη ζωή των μοναχών έρχεται ο Θεός ο ίδιος, γιατί εκείνοι ξεχνούν τα πράγματα του κόσμου, για να δουν εν συνεχεία τον Θεό.

Όταν μένομε προσκολλημένοι στο δώρο, τότε ο Θεός μπορεί να μας το στερήσει, για να μας κάνει να δούμε αυτόν τον ίδιον. Έτσι έκανε με τον Ιώβ. Για να δείξει στον σατανά ότι ο Ιώβ αγαπά τον Θεό όχι χάριν των δώρων, αλλά για τον ίδιο τον Θεό. Κι' όταν οι φίλοι του Ιώβ και αυτή η γυναίκα του ακόμη τον κατηγορούσαν και του έλεγαν να πει λόγο βλάσφημο κατά του Θεού, για τα δώρα που του στέρησε, εκείνος έλεγε: Πώς να το κάμω αυτό; Ο Κύριος μου τα έδωσε, ο Κύριος μου τα παίρνει.

Αυτή η απάρνηση των πραγμάτων εξ αιτίας της προτιμήσεως του Θεού είναι ένας σταυρός. Τούτο δείχνει πλήρη συναίσθηση της παρουσίας του Θεού. Είναι η σταύρωση του κόσμου εν εμοί «Εμοί κόσμος εσταύρωται καγώ τω κόσμω» (Γαλ. 6,14), όπως λέγει ο απ. Παύλος. Είναι το να σταυρώσω τον εαυτό μου ως προς τις ευχαριστήσεις, παρά να κερδίσω τον κόσμο όλο, θεωρούμενον καθ' εαυτόν, ανεξάρτητο δηλ. από τον Θεό. Είναι η νέκρωση των κατά κόσμον ορέξεων μου, που με προσηλώνουν στην επιφανειακή και παροδική θέα του κόσμου και όχι στη διαφάνεια του κόσμου.

συνεχίζεται ...